

Lär känna Afghanistan

HÄLSOVÅRD I AFGHANISTAN

5

dollar per invånare och år
får Afghanistan i bistånd för
sjukvård.

(Enligt WHO bör ett land satsa
minst 44 dollar per år och
person för god sjukvård.)

70

procent av barnen är
vaccinerade mot kikhosta,
stelkramp och difteri.

97

barn av 1 000 dör före fem
års ålder.

400

mödrar per 100 000 förloss-
ningar dör i samband med
graviditet eller förlossning.

SAK kan Afghanistan

JUST NU engagerar sig
många för dem som kommit
till Sverige från Afghanistan.
Det finns ett stort behov av
att lära sig mer om landet och
dess kultur. Till exempel vill
lärare veta hur skolsystemet i
Afghanistan skiljer sig från,
eller påminner om, det svens-
ka för att bättre kunna stödja
sina elever. På webbplatsen
www.sak.se/afghanistan finns
kunskapsmaterialet *Lär känna
Afghanistan*. Där kan du även
registrera dig för vårt nyhets-
brev och få hela materialet *Lär
känna Afghanistan* som pdf.
Du kan också boka någon av
våra föreläsare.

En kvinna genomgår en hälsokontroll på en av SAKs kliniker.

FOTO: MALIN HOELSTAD

Svårt för kvinnor att få vård i Afghanistan

Den afghanska hälsovården har på senare år blivit mycket bättre. Både barna- och mödradödligheten har minskat. Människor lever längre och allt fler barn vaccineras, men för många afghaner är det fortfarande svårt att få den sjukvård de behöver.

I DAG ÄR NÄSTAN tre av fyra barn i Afghanistan vaccinerade mot kikhosta, stelkramp och difteri. Det är en klar förbättring mot 2001 då endast vart fjärde barn vaccinerades mot dessa sjukdomar.

För 16 år sedan dog närmare vart fjärde barn i Afghanistan innan de fyllt fem år. I dag får nio av tio barn fira sin femårsdag. Fyra gånger så många mödrar överlever i dag sin graviditet och förlossning jämfört med för 16 år sedan.

Att hälsovården i Afghani-

tan blivit bättre framgår inte minst av att afghanerna lever längre, men än i dag förvägras många afghaner den sjukvård de behöver. Framför allt kvinnorna. Det beror bland annat på att det råder brist på kvinnlig sjukvårdspersonal.

I vissa delar av landet tillåter inte traditionen att kvinnor undersöks av män. Många kvinnor får inte heller lämna sina hem utan manligt beskydd, vilket begränsar deras möjligheter att få vård.

Det saknas hälsovårdscentraler, kliniker och sjukhus i stora delar av landet. Den pågående konflikten och utbredda osäkerheten gör att många inte kan få den vård de behöver.

ANDRA UTMANINGAR är låg utbildning och dålig kunskap om hur man kan förebygga sjukdomar med grundläggande hygien. Brist på toaletter och till-

gång till rent dricksvatten gör att sjukdomar också sprider sig lätt. Att många barn dör innan de är fem år beror oftast på att de har diarré eller inte har fått tillräckligt med vatten.

Två av tre förlossningar sker i hemmen med stora risker för både mödrar och barn. Vid komplikationer finns sällan möjlighet att söka vård i god tid. Otillräcklig hälsovård och bristen på tidig behandling av fysiska åkommor gör att många barn får en funktionsnedsättning senare i livet.

Den afghanska regeringen är helt beroende av internationell finansiering för hälso- och sjukvårdstjänster, men den internationella finansieringen på 5 US dollar per person och år räcker inte (se faktaruta).

TEXTEN ÄR ETT UTDRAG UR SAKS KUNSKAPSMATERIAL *LÄR KÄNNA AFGHANISTAN* OCH SAKS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2016

”Jag kommer att få se mitt barn växa upp”

För några månader sedan blev jag moster till en underbar liten pojke, som kom till världen på Varbergs sjukhus. Precis som många andra förstföderskor hade min syster varit spänd och nervös inför förlossningen, men när jag frågade hur det hade gått svarade hon att allt hade gått utomordentligt bra. Inga komplikationer hade uppstått.

Sjukvårdspersonalen hade varit mycket professionell och fått henne att känna sig trygg och väl omhändertagen. Det är inte så konstigt, eftersom vi lever i ett land där kvaliteten på sjukvård är hög och där mödra- och barnadödligheten är bland den allra lägsta i världen.

I många länder, inte minst i Afghanistan, ser situationen annorlunda ut. Att föda barn är för många kvinnor förknippat med stora risker. Kvinnor i Afghanistan riskerar att dö när de föder barn.

Jag själv kom till världen 1992 i Kabul, i Afghanistan. Landet befann sig då i en mycket turbulent politisk situation med inbördeskrig och två år senare en talibanrörelse på frammarsch.

Min mamma har fött tio barn. När jag ringer till henne för att fråga hur det gick till när jag föddes förklarar hon att jag föddes hemma med hjälp av vår granne, som var sjuksköterska. Precis som vid alla hennes andra förlossningar gick det bra, utan komplikationer.

TYVÄRR FÅR INTE alla kvinnor dela mammas lyckade förlossningsupplevelser.

De senaste åren har antalet afghanska kvinnor som dör under sin graviditet eller vid förlossningen sjunkit, men fortfarande dör närmare 400 kvinnor per 100 000 förlossningar. En stor anledning till att det är så, inte bara i Afghanistan utan även på många andra platser i världen, är att det inte finns tillräckligt många utbildade barnmorskor.

I Afghanistan finns det i dag ungefär 3 000 barnmorskor. Många av dem har utbildats av SAK, som gör ett viktigt jobb för att minska mödradödligheten.

Att det finns fler utbildade barnmorskor i Afghanistan innebär att färre kvinnor dör i samband med graviditet och förlossning, men fortfarande beräknas endast 36 pro-

Sadia, 1 år, med syskon och pappa i Kabul.

cent av alla förlossningar i landet genomförs med hjälp av en utbildad barnmorska eller läkare. Därför behövs det göras mer.

ETT LAND SOM ofta lyfts fram som ett framgångsexempel vad gäller att få ner mödradödligheten är Bangladesh. De har valt att inte bara satsa på att utbilda barnmorskor, utan även på att bygga ut förlossningskliniker. Regelbundna kontroller under graviditeten och att få föda barn på en klinik under över syn av en barnmorska, med återkommande uppföljning efteråt, tycks ha bidragit till den positiva utvecklingen.

En dag kommer förmodligen också jag, precis som många andra förstföderskor, att vara spänd och nervös inför min förlossning. Men jag vet också att jag kommer att kliva innanför sjukhusets dörrar med vetskap om att jag med allra största sannolikhet kommer att överleva min förlossning. Att jag kommer att få se mitt barn växa upp.

Denna rättighet, rätten till en trygg och säker graviditet och förlossning, är en rättighet som ska gälla alla kvinnor. Ingen kvinna ska behöva riskera sitt liv varje gång hon föder barn! ●

” Kvinnor i Afghanistan riskerar att dö när de föder barn.

Sadia, tidigare Shabnam, Dost är juriststudent i Örebro. Hon lämnade Afghanistan som fyraåring och kom till Sverige som sjuåring.

